

2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#n32>.

3. Корупційні ризики в публічних закупівлях під час воєнного стану: рекомендації НАЗК. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/koruptsiyni-ryzyky-v-publichnyh-zakupivlyah-pid-chas-voyennogo-stanu-rekomendatsiyi-nazk>.

Вишневський Сергій Анатолійович,
аспірант Національної академії внутрішніх
справ

КОРУПЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Аналіз судової практики вказує, що досить часто суб'єкти корупційних кримінальних правопорушень вчиняють протиправні діяння у співучасті, використовуючи інструменти створені в результаті прогресивного технологічного розвитку суспільства.

Так, вчинення корупційних правопорушень організованими групами чи злочинними організаціями становить підвищену небезпеку для суспільства та держави.

За даними доповіді Європолу «SOCTA 2021», використання корупції та зловживання легальними структурами бізнесу є ключовими ознаками організованої злочинності в Європі, оскільки 60 % організованих злочинних спільнот регулярно використовують корупцію і понад 80 % злочинних мереж – легальні бізнес-структури [1, с. 213–220].

Крім цього, відповідно до рейтингу оприлюдненого міжнародною організацією GITOC, за рівнем організованої злочинності країн Організації об'єднаних націй Україна знаходиться на 34 місці [2].

Наведене вище є зайвим підтвердженням того, що корупція в Україні перебуває у розвиненій фазі та інтегрована в організовану злочинність.

Виділяючи як форму організованої злочинності комунікаційну складову, що об'єднує різні види взаємодій організованих злочинних формувань щодо забезпечення кримінальних інтересів, слід мати на увазі дві сфери кримінальної комунікації:

- внутрішньосистемну, пов'язану з взаємодією окремих представників злочинного світу та організованих злочинних груп у масштабі однієї злочинної організації (утрупування);

- міжсистемну, що включає як кримінальні комунікації між різними злочинними організаціями/утрупуваннями (на національному та транснаціональному рівнях), так і корупційні зв'язки та взаємодії злочинних організацій з легальними бізнес-структурами,

представниками органів державної та муніципальної влади, судової та правоохоронної системи [3].

Окрім вчинення корупційних правопорушень у складній формі співучасті, учасники груп бажаючи приховати сліди вчинення кримінального правопорушення та уникнути можливої кримінальної відповідальності за свої дії, користуються для отримання в якості неправомірної вигоди криптовалюти [4].

Так, використання криптовалюти у корупційних схемах є поширеним явищем у розвинутих країнах світу. Наприклад, в Стратегії Сполучених Штатів із боротьби з корупцією, яку було оприлюднено адміністрацією Президента США Джо Байдена, йдеться про криптовалюту [5].

Незважаючи, що в світі налічується більше 2000 криптовалют, а Україна посідає перше місце за рейтингом країн де є найбільше її власників по відношенню до всього населення (в Україні мають криптовалюту 12,7 % населення – 5,6 млн осіб «до повномасштабного вторгнення») [6], можливості правоохоронної системи України відслідковувати фінансові операції пов'язані із використанням різного роду криптовалют є незначними.

Крім цього, на сьогодні залишається не скасованим або не спростованим зроблене Національним банком України 10.11.2014 «Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Вісоп» [7], згідно із яким «віртуальна валюта/криптовалюта» біткоїн розглядається, як грошовий сурогат. Вже у 2018 році НБУ дійшов висновку, що криптовалюта не може бути визнана грошовим сурогатом, залишивши біткоїн у сірій зоні українського законодавства (Лист від 22.03.2018 р. № 040-0006/16290)20 [8].

Згодом, 08.09.2021, Верховна Рада України прийняла закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX та легалізувала віртуальні активи, що дозволило власникам віртуальних активів легально обмінювати й декларувати їх.

15.03.2022 Президентом України підписано вказаний закон, який повинен набрати чинності з дня набрання чинності законом України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами [9]. Станом на початок грудень 2023 року закон не є чинним.

Відсутність правового врегулювання у вказаному напрямку може негативно позначитись на кримінальному процесі, оскільки чинний Кримінальний кодекс України визначає в якості неправомірної вигоди, серед іншого, «нематеріальні активи», а не віртуальні.

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо за необхідне завершити запущений механізм правового врегулювання віртуальних активів в Україні із одночасним внесенням відповідних змін до Кримінального кодексу України в частині включення до поняття «неправомірна вигода» «віртуальні активи» та посиленням участі у вказаних суспільних відносинах правоохоронної системи.

Список використаних джерел

1. Дмитро Санакоєв, Адріан Вашко, Володимир Єфімов. Імплементація європейської методології соста в протидії організованих злочинності в Україні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 1 С. 213–220.
2. The Global Organized Crime Index 2021. URL: <https://globalinitiative.net/analysis/ocindex-2021/>.
3. А.А. Вознюк Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018, 928 с.
4. URL: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/286308-dengi-nedvizhimosti-kriptovalyuta-razoblacheny-5-chelovek-v-predostavlenii-nepravomernoy-vygody-top-chinovnikam-v-sfere-vosstanovleniya>.
5. Nited Tates Strategy On Countering Corruption: USSCC. URL: https://ru.scribd.com/document/545260339/United-States-Strategy-on-Countering-Corruption#from_embed.
6. Частка власників криптовалюти в Україні - найбільша у світі. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/10/13/infografika/finansy/chastka-vlasnykiv-kriptovalyuty-ukrayini-najbilsha-sviti>.
7. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Віісоп від 10.11.2014 р. Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14#Text>.
8. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/374117___374182.
9. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B8%D0%BC_%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.

Вовкотруб Дарія Вячеславівна,

студент ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Федорюк Людмила Василівна,

викладач кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важливою умовою забезпечення законності та правопорядку в державі є нормативно-правове закріплення механізму юридичної відповідальності, яка відіграє особливу роль у політичному, економічному, соціальному житті суспільства та розвитку держави.